

Zákon není pro spravedlivého

Rožnov, Střítež: 12.8.2018

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Jer 31, 31 – 34

Text: 1 Tm 1, 8 – 11 *Víme, že zákon je dobrý, když ho někdo užívá správně a je si vědom, že zákon není určen pro spravedlivého, nýbrž pro lidi zlé a neposlušné, bezbožné a hříšníky, pro lidi bohaprázdné a světské, pro ty, kdo vztáhnou ruku proti otci a matce, pro vrahy, smilníky, zvrhlíky, únosce, lháře, křivopřísežníky, a co se ještě přičí zdravému učení podle evangelia slávy požehnaného Boha, které mi bylo svěřeno.*

„Zákon není určen pro spravedlivého“, píše apoštol. Myslí tím veškerý zákon Boží, všechna Boží přikázání nebo kupříkladu Desatero. Přitom většina lidí si myslí pravý opak. Říkají: To vy, věřící, máte to své Desatero, musíte poslouchat Boží přikázání a řídit se jimi. Pro nás nevěřící to není, my jsme svobodní a nenecháme se svazovat nějakými nesmyslnými náboženskými předpisy. To je akorát tak pro lidi pobožné a nábožensky založené.

Dnešní společnost bohužel přestala rozumět křesťanské víře a přestala ji chápat. Nechtěně to vyjevil jeden můj bývalý spolužák, když mi na třídním srazu, poté, co zjistil, že jsem se stal farářem, řekl: „Ano, něco na tom náboženství bude. Je dobré, když se člověk snaží dodržovat nějaká pravidla.“ Kdyby četl bibli, zjistil by, že je to všechno trochu jinak. Pravidla, zákony a paragrafy jsou tu právě pro lidi nevěřící, tedy ty nenáboženské. Jak píše apoštol, zákon je tu „pro lidi bezbožné, pro lidi bohaprázdné a světské, pro ty, kdo vztáhnou ruku proti otci a matce, pro vrahy, smilníky, zvrhlíky, únosce, lháře, křivopřísežníky, a co se ještě přičí zdravému učení.“ Jinými slovy, zákon nastupuje právě tam, kde se víra ztratila, kde se vytratila zbožnost, svoboda a láska. Vždyť pravá láska zákon nepotřebuje. To věděl už církevní otec Augustin, když řekl: „Miluj, a pak dělej, co chceš.“ Vyjádřil tak v geniální zkratce to, co čteme např. v ep. Římanům: „Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy naplněním zákona.“

Ježíš zákon shrnul do tzv. dvojpríkázání lásky: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a ze vši duše své a ze vši mysli své a milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“

Veškerá křesťanská etika tudíž není záležitostí jakési urputné morálky, ale osobního vztahu. Milovati budeš. To je vše. Buď mám s Bohem a s lidmi dobrý vztah – jinak řečeno – miluji Boha a bližního, a pak jim chci přirozeně působit radost a činit dobro. Anebo je rád nemám a jejich přání jsou pro mě břemenem a bičem. V tom prvním případě toužím sám od sebe konat, co Boží zákon požaduje. V tom druhém, pokud Boha nemiluji, potřebuji zákon, který by mě krotil, stavěl mi hranice a za cenu trestů mé jednání usměrňoval. Proto zákon potřebují lidé zlí a neposlušní, zatímco lidé milující Boha mají Boží zákon takřkajíc vepsán do svého srdce. „Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim jej do srdce“, říká u Jeremiáše Hospodin.

K čemu je tedy dobré Desatero a Boží zákon? A k čemu zákony obecně? Ap. Pavel říká v listu Galatským: Zákon je jakýmsi vychovatelem ke Kristu. Člověk se v dětství učí poslouchat na základě příkazů a zákazů, aby v dospělosti jednal správně už sám od sebe, bez nějakého poručníka. Timoteovi pak apoštol píše: „Víme, že zákon je dobrý, když ho někdo užívá správně a je si vědom, že zákon není určen pro spravedlivého, nýbrž pro lidi zlé a neposlušné.“ Zásadní komentář k tomuto verši najdeme u reformátora Jana Kalvína. Ten píše toto: Užitek zákona je trojího druhu:

1) Zákon ukazuje Boží spravedlnost a naši nespravedlnost. Jinými slovy: usvědčuje nás z hříchu.

2) Zákon prospívá lidské společnosti tím, že aspoň trochu krotí ty, kteří dbají zákona jen z přinucení. Sice se tím lidé nestanou lepšími, naopak tím víc Boha nenávidí, ale tato vynucená spravedlnost je nezbytná pro ochranu společnosti, aby nebylo všechno uvedeno ve zmatek, což by se stalo, kdyby bylo všem všechno dovoleno.

3) Věřícím, v jejichž srdcích již působí Duch Boží, přináší zákon rovněž nemalý užitek, protože jim neustále víc a více připomíná, co je správné před Bohem a co se mu líbí. Neboť ačkoliv mají Boží zákon napsaný ve svých srdcích, to jest, jsou takového smýšlení a cítění, že touží

poslouchat Boží vůli, přece mají ze zákona ten užitek, že se z něho den ze dne určitěji a lépe poučují, jaká je vůle Boží. – Tolik Jan Kalvín z jeho Instituce učení křesťanského.

Z uvedeného si můžeme učinit následující závěr: Společnost, která se stále více vzdaluje Bohu, která stále více ztrácí pojem o víře a která křesťanství přesouvá z oblasti praktického života do oblasti jakéhosi obecného kulturního dědictví, se dnes stále více uchyluje k zákonům a paragrafům, aby vůbec zvládala sebe samu a svou bezbožnost udržela v mezích alespoň jakés také lidskosti. Vidíme to na každém kroku. Kde chybí Boží Duch a srdce proměněná Kristovou milostí, tam nastupuje litera zákona a řeč paragrafů. Jenže snaha řešit pomocí zákonů absenci víry a lásky je předem odsouzena k nezdaru. Skutky lidské svévole jsou zřejmé a sebelepší zákony na tom nic nezmění. Mohou snad jen pokrytecky zakrýt všudypřítomnou necudnost, nečistotu, bezuzdnost, hádky, podlost, rozkoly, závist, nestřídmost a podobné věci. Ovoce Božího Ducha však je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrotu, věrnost, tichost a sebeovládání. To jsou ovšem věci, které nelze ani přikázat ani vynutit soudním příkazem. Jsou fakticky nevymahatelné. Jsou to prostě plody působení Božího Ducha, kterému se člověk může otevřít nebo uzavřít. Může se jím nechat zevnitř proměnit nebo jej od sebe odehnat. Ale nelze si jeho působení odhlasovat, zanést do sbírky zákonů a následně na člověku vymáhat. Tady má své nezastupitelné místo víra, tedy onen láskyplný vztah k Bohu, k jeho stvoření a k lidem.

Modlitba: *Pane, vyznávám, že chci dobro, to ještě dokážu, ale vykonat už ne. Ve své nejvnitřnější bytosti souhlasím se zákonem Božím, když však mám jednat, cítím se jako zajatec hříchu. Vím, jsem ubohý člověk. Děkuji ti, že mě bereš na milost a že mi dáváš svého Ducha, který vždy znovu působí, že aspoň občas činím, co se ti líbí. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Hospodine, nejsme dokonalí v lásce k tobě. Naše srdce tě miluje, ale miluje i tento svět. Naše duše je plna neklidu a nedůvěře ti. Naše mysl je zaměstnána starostmi a nepřemítá o tvé dobrotě. Prosíme, uvolni nás z okovů strachu k plné důvěře a milování tebe. Pane, nejsme dokonalí v lásce k bližním. Nechováme se ohleduplně ani sami k sobě, natož pak ke svým bližním. Nemáme se rádi takoví, jací jsme, proto nemáme rádi ani druhé právě takové, jací jsou. Prosíme, dej, ať naše víra mění především naše vztahy a nejen naše názory. Pane, nemáme dost úcty ke tvému dílu a ke tvému stvoření. Prosíme, dej, ať nepohrdáme tvými dary, kteréš' nám připravil. Prosíme, uč nás tvé stvoření chránit před lidskou zvlí a chamtivostí. Chraň tento svět před námi samými. Pane, ochraňuj nás samé ode všeho zlého a odvracej naše kroky od míst, kde číhá pokušení. Tak o to prosíme všichni společně v modlitbě našeho Pána Ježíše Krista.*